

Kancelář prezidenta republiky

V Praze dne 23. března 2017
č. j.: SPH 548/2017

Závazné stanovisko

Kanceláře prezidenta republiky - Odbor památkové péče

ke stavební obnově Domu políra č. p. 49

Kancelář prezidenta republiky - Odbor památkové péče, příslušná podle § 2 vládního nařízení č. 55/1954 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu, vydává na základě § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, toto závazné stanovisko:

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost č. j.: SPH 548/2017 o závazné stanovisko k záměru stavební obnovy objektu č. p. 49 - Dům zednického políra. Přílohou žádosti je dokumentace pro provádění stavby SPH 552/2017 Stájový dvůr- oprava objektu č. p. 49, kterou zpracovala projekční kancelář Studio acht, spol. sr.o. (xxx) z ledna 2017.

Využití Domu zednického políra se v zásadě nemění a nedochází k úpravám, které by znamenaly nepřijatelné zásahy do historických konstrukcí. Především jde o stavební obnovu dožilých povrchů interiérů, zvláště podlah, které nebyly v posledních 30. letech zásadně opravovány. V jádru objektu dochází k úpravě hygienického zázemí v souladu se soudobými hygienickými požadavky. Po obvodu domu bude realizována drenáž, která pomůže zajistit lepší klima přízemní partie (zdivo trpí vztlínající vlhkostí).

Kancelář prezidenta republiky - Odbor památkové péče žádost posoudil z hlediska zájmu státní památkové péče na ochraně Pražského hradu, který je, včetně jeho areálu, nařízením vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, prohlášen za národní kulturní památku, a stanoví:

- stavební obnova Domu políra č. p. 49 je přípustná při dodržení následujících podmínek:

- nejprve je žádoucí odstranit dožilé novodobé vybavovací předměty, keramické obklady, PVC. Následovat bude opatrné oškrábání (nejlépe za mokra) a pečlivé odmytí novodobých výmalb. Předpokládáme umytí teplou vodou s použitím vhodných detergentů (mýdla apod.). Tento postup umožní zmapování stávajících tras rozvodů. Jejich zazdívky je možno s největší opatrností postupně vybourávat (od koncových prvků, krabic a vypínačů). Při vybourávání je

vyloučeno stávající trasy rozšiřovat, nesmí dojít k zásahu do historického zdiva či uvolnění historických omítek. Práce budou prováděny pod dohledem restaurátora odpovědného za štukové povrchy, jehož hlavním úkolem bude zajistit správný a opatrný postup v památkově chráněném objektu, a za konzultací se zástupci Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky.

- Všechny části projektu týkající se nově navržených instalací - nových rozvodů, zařizovacích předmětů spojených se stavbou apod. - budou zhotovitelem a projektantem definitivně upřesněny po otevření stávajících tras. Nové instalace využijí přednostně stávající existující trasy. Pokud by tyto nepostačovaly, je možné nové trasy zřídit především v zásypu či dutinách (prostor mezi stropem a podlahou v př. 1. patra) rozebíraných podlah a komínech. Případné rozšíření či upravení trasy bude posuzováno jednotlivě případ od případu a musí být před realizací odsouhlaseno. Variantně lze použít přístavbu tenké příčky či zesílení stěny, do které je možno rozvody instalovat a zařizovací předměty kotvit. Zvláštní opatrnost bude vyžadovat severní stěna v interiéru prvního patra (2.NP), kde by případně mohla být dochována sgrafitová rustika (součást průčelí sousedního Renesančního domu, odhalená v prostoru půdy). V chodbě přízemí (místnost 1.04) je plánováno odstranění pozůstatku nosníku - příčného trámu, který je fragmentem starší černé kuchyně. Před vybouráním je třeba zajistit restaurátorské očištění a dokumentaci včetně fotodokumentace pro Fototéku Pražského hradu H. Následně lze trám vyjmout a postupovat dle záměru projektu.

Navržené prostupy v severní obvodové stěně (přízemí pod stávající podlahou) pro technologické sítě, připojující objekt na páteřní rozvody Pražského hradu, vstup ve východní obvodové stěně přízemí (pod terénem dvora v budoucích anglických dvorcích) pro nasávání vzduchu pro provětrávané podlahy bude nezbytné provést přesným jádrovým vrtem, který značně omezí destrukci zdiva. Vzhledem k tomu, že převažuje zdivo z opuky, by ruční bourání přineslo značný rozsah poškození. Během stavby bude znovu ověřena možnost variantní trasy, a to zvláště ve všech dalších případech, kdy by bylo třeba zasahovat do historické konstrukce.

- Ke všem restaurátorským zásahům, s nimiž se stavební obnova objektu prolíná (týká se především kamenných ostění, dřevěného schodiště, barokních či klasicistních oken a dveří včetně kování), budou vypracovány restaurátorské záměry, jež budou s předstihem předloženy ke schválení Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky, projektantovi a doзору Odboru nemovitého majetku Správy pražského hradu. Pro restaurování historických omítek či pro dozor nad jejich konzervací postačí běžná licence pro restaurování historických omítek nebo štuků Ministerstva kultury ČR. I když nebudou odkrývány nejstarší vrstvy, bude konsolidace stávajících omítek provedena restaurátorským způsobem (injektáže, přikotvení uvolněných ploch apod.). V případě historických dveří a oken je standardně požadována licence Ministerstva kultury ČR pro restaurování truhlářských prací a licence pro restaurování kovářských prací v případě kování. Předložit a předem odsouhlasit je třeba technologický postup konzervace předmětů, které jsou architektonicky či historicky hodnotné, nepatří však přímo do kategorie restaurátorských prací.

- S přihlédnutím k budoucímu využití objektu (zázemí a šatny útvaru Policie ČR) nepředpokládáme v interiérech Domu zednického políra plošné odkrývání povrchů interiéru, resp. odhalení a prezentaci historických povrchů, a to s ohledem na riziko předpokládaného opotřebení a dále s ohledem na nutnost snadné údržby. Přesto je třeba počítat s tím, že v určitém rozsahu po odstranění vrstev novodobé výmalby bude třeba opravit omítky či provést injektáže a ukotvení historických omítek. Pokud půjde o omítky novodobé, což určí

pověřený restaurátor společně s památkovým dozorem, lze je nahradit zcela novými vápennými.

Projekt rekonstrukce víceméně zachovává využití prostor z průběhu 20. století, což omezí i zásahy do objektu během jeho nastávajících úprav. Historické povrchy a zdivo, pokud budou odhaleny během stavebních prací, bude třeba separovat (např. vrstvou vápenné omítky) předtím, než na ně budou provedeny izolace, stěrky, obklady, instalovány zařizovací předměty apod. Plošné odstranění omítek opatřených asfaltovou izolací a případně i potřeba separace se dotkne v interiéru přízemí především obvodových zdí objektu, které je převážně renesanční (jde víceméně o ohradní zeď Královské zahrady). Totéž bude provedeno v případě nových teracových podlah (v hygienickém zázemí). V zásadě jde o překrytí historického zdiva či povrchů vhodnou vápennou omítkou, která bezpečně separuje zdivo od novodobých materiálů, většinou vyšší pevnosti a tvrdosti. To jednak zlepší ochranu zdiva, ale i umožní případné odstranění nových úprav v budoucnu (bez další destrukce historického zdiva)

- Ačkoli plášť objektu neprojde zásadnější změnou, bylo rozhodnuto o náhradě části omítek západní fasády. Jde z velké části o omítky novodobé, které vykazují řadu nevhodných vlastností. Jsou hydrofilní se zvýšeným obsahem solí, což se projevuje dodatečnými změnami v barevnosti průčelí. Tyto omítky budou odstraněny a nahrazeny novými vápennými omítkami a vápenným nátěrem ve stávající barevnosti vycházející z výsledků průzkumu při poslední opravě.

- Je třeba dodržet základní materiálové a technologické podmínky obnovy vycházející ze standardních požadavků obvyklých pro realizaci památkové obnovy historického objektu. Veškeré malty pro zdění a omítky budou na vápenné bázi s plnivem odpovídající zrnitosti. Preferovány jsou malty míchané na stavbě z kvalitního pojiva (např. Vápenka Mokrá) - nejlépe předem našlehanou kaši z vápenného hydrátu (hydroxid vápenatý Ca(OH)_2). Ideální je uleželá kašovitá vápna dobré kvality a stáří (např. prodej Velké Bílovice). Použití hydraulických příměsí je povoleno, ale příměs musí tvořit 1 až max. 10% pojiva (příklady příměsí: pucolánové a technopucolánové složky, trasy, kvalitní bílý cement). Šedý portlandský cement je zcela vyloučen. V případě potřeby (specifického požadavku) lze použít i románský cement (jako samostatné pojivo). Používat lze samozřejmě i přírodní hydraulické vápno (NHL). Při opravě štuků (i jádra) je třeba dbát na správný technologický postup. Bude-li třeba doplnit jádrovou omítku, je třeba použít hrubší písek (zrnitost bude odpovídat tloušťce vrstvy - modelově tloušťce omítky 10 mm odpovídá zrnitost písku aspoň 4 mm). Variantně lze použít i ověřené vápenné materiály (např. jádro - Bayosan HR 811 se zrnitostí 4mm, menší opravy Bayosan RK 39 se zrnitostí 2,2 mm (nelze však v místech zasažených vzlínající vlhkostí), pro trhliny Baumit Bayosan multiContact 55 W plněný polypropylenovými pásky, nebo další materiály kvalitou obdobné Tubag NHL-P nwa 0-8mm, Quickmix, Hasit, Baumit ad.). Svrchní štuk bude jemný (např. Tubag TKFP či Hasit 162 a to i pro interiér). Pro injektáže případně odloučených ploch bude použit vhodný materiál na vápenné bázi s odpovídajícím plnivem (mramorová moučka, opukový prach, čistý křemičitý prach a případně siloxan pro zvýšení zatékavosti). Lze ovšem použít i osvědčené výrobky (např. VAPO injekt). Organokřemičité přípravky je možno použít též, ale je třeba volit varianty vhodnější pro zpevňování omítkových ploch (např. Porosil ZTS apod.).

- Pro výmalby běžných užitných prostor budou používány vápenné nátěry. V prostorech jídelny, šaten atd. lze použít nátěr v areálu Pražského hradu běžně používaný pro kancelářské prostory (Primalex Standard a Primalex Plus namíchaný v poměru 1:1). Další variantou, vzhledem k opotřebení patrně vhodnější, je např. vápenný nátěr Porokalk (Aqua Bárta). Je

sice určen především pro fasádní nátěry, osvědčil se však i v provozně namáhaných interiérech. Barevnost výmalb bude určena projektantem a zástupcem Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky a odsouhlasena podle provedených vzorků.

- Finální povrchová úprava průčelí bude provedena klasickým vápenným lazurním nátěrem bez obsahu titanové běloby. Vyzrálý štuk bude opatřen bílým vápenným podnátěrem. Barva se do povrchu vtírá, aby mechanický účinek vlasu nástroje vpravil materiál do pórů podkladu. Optimálním nástrojem je malířská štětka ve stavu, kdy je obvykle již vyřazována, tedy se silně obroušeným vlasem (4 - 6 cm, vhodná malířská štětka je např. Spokar C4). Podklad je ideální nanášet jednosměrnými tahy vertikálně (případně horizontálně). Pro svrchní nátěr se naopak osvědčil krouživý pohyb štětkou, kdy stopa nástroje po zaschnutí může připomínat práci s plstěným hladítkem. Nesmí docházet k překrytí nátěru tzv. zpětnými tahy. Zejména bude dbáno na rukopis, který je u lazurního vápenného nátěru zvláště důležitý. Bude dodržena stávající barevnost průčelí.

- Ponechaná okna a dveře, které nebudou zahrnuty do restaurátorských prací, je třeba šetrně zbavit starých nátěrů. Nedoporučujeme použití kyselinových či zásaditých odstraňovačů. Obecně doporučujeme odstraňovače nátěrů na bázi rozpouštědel (např. Chemsearch Chemstrip, Colorlak P 05 či 07, Barvy Laky P 8512 a jiné na bázi dichlormethanu apod.). Opalování nátěrů plamenem či horkovzdušnou pistolí nevylučujeme, ale bylo by možné jen se zvýšenou opatrností. Vzhledem k nízké teplotě vzplanutí dřeva (mezi 330-470° C) je třeba zvláště u profilovaných partií postupovat tak, aby bylo vyloučeno spálení jemných hran profilů lišt výplní a klapáček - a to i při následném přebroušení. Většina kování oken je zcela novodobá, ale ne bez výjimek. Pro povrchové úpravy všech dveří a oken jsou navrženy fermežové barvy (tedy např. Barvy Laky Teluria bílá fermežová barva 02025, Ottosson Linoljefärg apod.). Barevnost klasicistních dveří ze Stájového dvora byla určena na základě průzkumu a provedena fermežovou barvou. Vzhledem k nedávné opravě lze zvážit částečné ponechání jejich povrchové úpravy a pouze provést pouze opravu po plánovaném zásahu. Při provádění nátěrů je třeba dbát na dodržení technologického postupu, zvláště s ohledem na dobu dostatečného vyzrání barvy. Prezentované trámy stropů budou po očištění napuštěna oleji, např. oleje Borma Decking Oil (Danish Oil), Bona Deck Oil, oleje Osmo, případně i jiné s dobrou referencí.

- Pro zámečnické či kovářské výrobky lze jako základní nátěr pro novou povrchovou úpravu použít suřík rozmíchaný ve fermeži, avšak nejméně ve dvou vrstvách. Svrchní nátěr se provede grafitem rozmíchaným dle standardní technologie ve fermeži (bez sušidel), rovněž minimálně ve dvou vrstvách. Je třeba dbát na dodržování technologických pauz; nepovažujeme za vhodné, aby byla prováděna mezivrstva (např. syntetický nátěr s příměsí grafitu). Na závěr doporučujeme povrch prvků převoskovat (včelím voskem rozpuštěným v benzínu či Revax 30, KRNB aj.) a poté přešetřit středně tvrdým kartáčem (obdobný jako obuvnický). Nové zámečnické práce mohou být provedeny novodobou nátěrovou technologií, pokud nedoplňují (třeba i jen pohledově) prvek historický.

- Pro případné tesařské opravy krovu (které nepředpokládáme), stropů či podlah bude možno použít trámů z deponie Správy Pražského hradu pouze v případě, že půjde o významnější pohledové prvky. V ostatních případech bude použito nové dřevo, opatřené povrchovou úpravou odpovídající sousedním prvkům (včetně patinace apod.). Tesařské práce musí splňovat obecné parametry obvyklé při opravách krovů a střech v areálu Pražského hradu. To především znamená vysokou přesnost zpracování protéz a kontaktních ploch. Případně detaily budou konzultovány se statikem projektanta.

- všechny historické či kvalitní stavební materiály (cihly, půdovky atd.), které nebudou využity v rámci stavební obnovy objektu, dodavatel převezme do deponie historických stavebních materiálů Správy Pražského hradu v Jelení ulici.

- po celou dobu provádění výkopových prací (zejména pro obvodový drenážní systém, obnovu podlahy v přízemí a suterénu) bude zabezpečen archeologický dozor ve spolupráci s Archeologickým ústavem AVČR Praha, oddělením záchranných výzkumů, pracoviště Pražský hrad, které dlouhodobě zabezpečuje systematický archeologický výzkum v areálu národní kulturní památky Pražský hrad. Toto archeologické pracoviště je třeba o připravované realizaci stavby informovat s dostatečným předstihem, umožňujícím řádnou přípravu a výkon odborného dozoru se všemi náležitostmi.

- práce budou probíhat pod dohledem pracovníků Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky, kteří budou s dostatečným předstihem informováni o zahájení prací a o veškerých případných změnách v postupu opravy; takové změny musí být s Odborem památkové péče Kanceláře prezidenta republiky projednány.

Odůvodnění:

Správa Pražského hradu předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost č. j.: SPH 548/2017 o závazné stanovisko k záměru stavební obnovy objektu č. p. 49 Dům zednického políra. Přílohou žádosti je dokumentace pro provádění stavby SPH 552/2017 Stájový dvůr - oprava objektu č. p. 49, zpracovaná projekční kanceláří Studio acht, spol. sr.o. v lednu 2017. Tato dokumentace je podrobným podkladem pro realizaci záměru.

Kancelář prezidenta republiky při posouzení žádosti a stanovení požadavků uvedených ve výroku tohoto rozhodnutí vycházela ze zhodnocení stavu, výsledků průzkumů provedených zástupci oboru a projekční kanceláře. Dále také ze zpracované dokumentace pro provedení stavby č.j. SPH 552/2017, která byla průběžně a detailně konzultována s Odborem památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. Přes pečlivý průzkum v průběhu zpracování projektové dokumentace je třeba při realizaci památkové obnovy objektu s tak komplikovaným stavebně historickým vývojem předpokládat, že po zahájení prací bude případně nutné navržené trasy rozvodů upravit podle skutečně zjištěného stavu. Dům zednického políra je v jádru renesanční, přistavěný k sousednímu Renesančnímu domu a ohradní zdi Královské zahrady v 16. století. Dnešní podoba domu je výsledkem barokních a klasicistních úprav. Poslední významnější úpravou prošel dům do roku 1857 podle plánů a pod vedením stavebního políra Franze Roubíčka.

Základní materiálové a technologické podmínky určené tímto stanoviskem pro provádění stavby vycházejí ze standardních požadavků stavební a památkové péče obvyklé pro realizaci památkové obnovy historického objektu, na které je v chráněném areálu Pražského hradu třeba klást zvláštní důraz. Ze stejných důvodů je třeba trvat na tom, že samotnou realizaci stavby mohou provádět pouze dostatečně zkušení řemeslníci s odbornou praxí v oboru stavební obnovy památkově chráněných historických objektů a restaurátoři - držitelé příslušné licence vydané MK ČR.

Podmínka archeologického dozoru vychází ze skutečnosti, že areál Pražského hradu je územím s archeologickými nálezy, které jsou rovněž předmětem památkové ochrany.

Toto závazné stanovisko vychází z § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., podle něhož v závazném stanovisku orgán státní památkové péče vyjádří, zda práce uvedené v žádosti o závazné stanovisko jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné, a stanoví základní podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést; základní podmínky musí vycházet ze současného stavu poznání kulturně historických hodnot, které je nezbytné zachovat při umožnění realizace zamýšleného záměru.

Poučení:

Proti tomuto závaznému stanovisku se nelze samostatně odvolat. Takové odvolání lze podat až proti rozhodnutí, které bude na základě závazného stanoviska vydáno.

Vyřizuje: xxx